EESTI PÄEVA-LEHT

ESTNISKA DAGBLADET

12. aastakäik
Toimetaja Juhan Kokla
Vastutav väljaandja (ansv. utg.) Hans Schöler

Peatoimetus ja talitus:
EESTI MAJAS, Stockholmis, sissekäik, Kocksgränd 3
Aadress: Box 16320
103 26 Stockholm 16
Telefon: 21 84 46

Toimetus Eskilstunas:
Toimetaja Jüri Ass
Aadr.: Eesti Päevaleht, Box 120, 631 02 Eskilstuna. Tel.: 016/14 77 72
Tellimispostgiro nr. 28650

Tellimishinnad:
Aasta ..... kr. 155.—
Termin (4 kuud) ..... kr. 56.—
Kuu ..... kr. 15.—

Kuulutusehind 75 öörd mm.
Arikuulutused 1 kroon mm.
Eskilstuna-Kurirens Tryckeri AB
Eskilstuna 1970

Balti teaduslik konverents Kalifornia riigiülikoolis

SAN JOSE, KALIFORNIA (EPL) — Kalifornias asuva San Jose State College'is peetakse käesoleva nädala novembri lõpus suuremõõtmeline Balti küsimuste teaduslik uurimiskonverents. See on juba teine sellelaadne Põhja-Ameerika Ühendriikides. Esimene toimus Washingtoni ees linnas Marylandi Ülikoolis novembris 1968, seega kaks aastat tagasi. Konverentsi ametlikuks nimeks on "The Second Conference on Baltic Studies" ja selle korraldajaks on Balti Uurimuste Edendamise Ühing mis on nüüd juriidiliselt isiku õigusi omav ametlik Põhja-Ameerikas tegutsev organisatsioon. Konverents kestab neli päeva ja sellele on kutsutud ettekandeid pidama peaaegu täpselt 100 teadlast.

Prof. Peep Rebane

Prof. Jaan Puhvel

Peale referantidega esinejate võtab konverentsist ametliku programmi raames osa veel umbes 15 teadlast, kas sektsioonide juhatajatena programmis ette nähtud kommentaatorina või kutsutud külalistena. Seega kogusummas on konverentsi ametlikus programmis umbes 115 Balti riikide ja rahvaste uurimistööst huvitatud teadlast üle maailma.

Esinejaid on registreeritud Põhja-Ameerika Ühendriikidest, Kanadast, Austriat, Rootsist, Inglismaalt, Saksamaalt, Šveitsist ja Austraaliast neade hulgas terve rida rahvusvahelise kuulusega teadlasi. Ametlikele esinejatele lisaks on konverentsile oodata 200-300 osavõtjat kuulajstena, kelledel on võimalus ettekannetele järgnevates diskussioonides sõna võtta.

San Jose State College on Kalifornia riiklik ülikool umbes 20 000 üliõpilasega ja asub San Jose linnas Põhja-Kalifornias, veidikese lõunapool San Franciscot. Selle ülikooli sjalootesduiskonnas on professoriks läitlane dr. Edgar Anderson, kes on konverentsi üheks peaorganisatoriks ja programmi juhatajaks. Konverentsi programmi koostamisel on juhtivalt tegevad veel Los Angelessi asuva California Ülikooli professor ja osakonna juhataja dr. Jaan Puhvel, Oklahoma Ülikooli politeaduste professor leedulane Stanley Vardys ja Los Angelessis asuva California Ülikooli muinasteaduste ja eelajaloo professor leedulanna dr. Marija Gimbutas. Kohapealsete korraldamistehniliste probleemide komitee esimeheks on eestlane mag. Heino Jõgis, majandustoimkonda juhtab läitlane mag. Juris Petricevs.

Konverents algab 26. novembril kell 10.00 osavõtjate registreerimisega ja avamine toimub ülikooli kontserdisaalis kell 11.00 prof. E. Andersoni sissejuhatava sõnavõtuga. Ettekanded on jaotatud vastavalt teemasle sektsioonidesse, milledest mitmed toimuvad paralleelselt. Ettekande lõetungid jätkuvad 27. ja 28. novembril. 28. nov. ohtul leiab aset pidulik ohtusõok, millele on kutsutud küllaliskõnelejaks Washingtoni Ülikooli professor Donald W. Treadgold, ühe ühelisima Ida-Euroopa küsimustega tegeleva ajakirja "The Slavic Review" peatoimetaja. Teiseks kutsutud külalisekõne rahvusvaheliselt tuntud peola luuletaja ja filosoof Czeslaw Milosz, kes elab nüüd pagulasena Ameerikas, olles tuntud teadlaseks ja professoriks Berkeleys asuvas California Ülikoolis. C. Miloszilt on kõne 26. novembril peetatal lõunasöögil.

Konverentsi programmis on veel teisigi rahvusvaheliselt kuulsaid ameerika ja välismaade teadlasi peale eelmainitud kahe.

Nii näiteks on sektsioonil "Balti Kommunistlikud Parteid ajavahemikul 1918—1940" kommentaatorika läänemaalina tuntumaid sovjetolooge Alexander Dallin Columbia Ülikoolist. Teadusliku ettekandega esineb ameerika ajaloolane dr. Stanley W. Page New Yorgi Linnaülikoolist, mitmete raamatute, nende hulgas ka Balti riikide probleeme käsitlevate teoste autor.

Saksamaalt saabuj tuntud ajaloolane Hans von Rimscha Erlangen-Nürnbergi Ülikoolist, kes peab ettekande teemal "Vaidlused juunis 1919 peetud Võnnu lahingu ümber".

Kui esimesel, Marylandis toimunud konverentsil olid esinejad ja osavõtjad peagu eranditult eestlased, lätlased ja -leedulased, siis nüüd on Balti küsimuste konverents muutunud tõiesti rahvusvaheliseks. Balti riikidest pärituleva uurijate kõrval esineb konverentsil umbes kolmkümmend ameerika teadlast mitmesugustest ülikoolidest ile USA.

Esinejatena on registreeritud ka mitmeid Euroopa teadlasi ja kaugeimaks referendiks on Maya W. Tucker Austraalia Rahvusülikuut Ülikoolist, kes kõneleb teemal "Australia ja Balti riigid aastatel 1918—1945". Eestlastest esinevad teaduslike ettekannetega järgmised: Long Beachis asuva Kalifornia Riiklikn Kolledži assistentprofessor dr. Toivo Ojo Enun "Eesti ja 1905. a. revolutsioon Venemaal" mag Imre Lipping USA Informatsioonagentuurist "1924. a. 2. detsembri mäss Eestis ja selle rahvusvaheline tagapõhi"; Irvine'is asuva Kalifornia Riiklikn Ülikooli assistentprofessor dr. Rein Taagepera "Kõrvesõdalane mõõt Nõukogude Eestis"; ajakirja "Mana" toimetaja mag. Hellar Grabbi "8. Eesti Laskurkorpus — Nõukogude armee üks rahvuslõõsa Teises maailmasõjas ja selle ühiskondlik-poliitiline tähtsus pärastsõjaaegses Eestis"; H. Grabbi

Prof. Els Oksaar

Mag. Imre Lipping

Järg. lhk. 2.

Kes on süüdi rahutustes?

WASHINGTON — Ühendriikides moodustati mõni aeg tagasi vabariikliste parteiise kuuluva Pennsylvania endise kuberneri William Scrantoni juhtimisel erikomisjon, mille ülesandeks oli uurida Ühendriikide ülikoolides toimuvate rahutuste põhjusi. Komisjon on koostanud nüüd 350 leheküljelise rapordi mis esitati president Nixonile.

Rapordi kritiseerijad mainivad, et komisjoni koosseis koosneb peamiselt pahempoolsetest tegelastest, mille tulemusena ka raporddis esitatud seisukohad on küsitava väärtusega. Rapordis mainitakse, et ülikoolides timuste rahutuste peamisteks põhjustajateks on: Indo-Hiina sõda, noorte muutuv staatus, Ühendriikide ülikoolile eriline seloom, üldine vägivallategude kasvamine ning suured muutused läänemaailma kultuuris. Komisjon nõuab ühtlasi president Nixonilt senisest suuremat aktiivsust ja initsiatiivi ülikoolides toimuvate rahutuste elimineerimiseks.

Okupatsiooni entsüklopeedia teise köite valeinformatsioone

Peale pikka aega ilmus okupant E. — Herm. Kõide sisaldab 560 lehekülge ja on trükitud 65 000 eksemplaris. Kui uskuda raamatu taguna olevaid andmeid, siis on see raamat laduda antud juba kaks aastat tagasi 31. juulil 1968 ja trükkida antud aasta suur hulk aega on läinud ja läheb ka veel kõitekojas.

Et see köide nii kaua aega võttis, selleks võivad olla põhjused, mis siin ajakirjanduses juba varem on eriletoetud. Nimelt on ju märksõnade järele selles köites ka märksõna "Eesti" ja kõik selle nii nimi — kui omadusõnalised seondid võivad tekitada raske peavalu, mida mad kindlasti ka on teinud. Kuid peale valu ja vaeva (aka ja poni aastat ladumiseks ja trükkimiseks ja seda veel sotsialismimaal?) on ra- rasmat ilmunud. Järgnev lühike ülevaade on koostatud sinult lehitsemise tagajärjel, kuna ammendavama teisukohad ja sõnaliisid peavad tulema hiljem ka need on ka lisdavajalikud.

Esimene mulje on muidugi jälle nagu see oli ka esimese köite puhul, et väga palju venelasi ja vene märksõnu on juurde tulnud. Vene kindralid, ministrid ja kommunistlikud tegelased on leidnud omale jõõdvustuse eesti entsüklopeedias. Loomulikult seal koha leidnud ka eesti oma rahvusliikud restorid nagu terve Eilamite perekond Saaremaalt.

Samal ajal on aga jäätud välja hulgalisesti eesti omarikluseagseid nimesid, kes varemas aga jäätud välja hulgalisesti eesti omarikluseagseid nimesid, kes varemas entsüklopeedias olid sees. Ka on välja jäätud neid, kes nüüd vihivad paguluses, kuid siiski varem olid Eesti Entsüklopeedias nagu näit. kustnikud Osvald Eilon, Julius Henalem, portreemaalija K. A. Herman jt. Ka on hõimulikumas tegelande ja Eesti Vahadusõjast savõtja nüüd juba manalasse varisenud Vilho Helanoni nimi kustutatud entsüklopeedia lehekülgedelt, kuigi ta sinna oleks kuulunud.

Kaarel Eespalu on küll see kui diktatorliku võimu kandja, kuid mitte tema abikaasa Linda kui naisliikumise tegelane. Seda muidugi peab arusaama, et märksõnad nagu Eesti Rahvuslaste Klubi "ja" Eesti Väliseestlased" puuduvad selles raamatus. Samal ajal on aga koduamiselse lugejale huvitav teada passus, mis märksõna Eesti Vabrik all: "Riigivõlikogu kuulutas Eesti 21.7. 1940 nõuk. nõtsl vabariigiks. Pärast seda on ehasendusliikult tegevust jätkanud mõned end E.V-d väliseindused, tegeides peamiselt Nõuk.-vastase propagandaga".

Selles raamatus on ka märksõnad pagulusest ja tundub, et selkute märkimisel ei ole suudetud kinni pidada ühtlasest joonest.

Eesti Kirjanike Kooperatiivi maitakse kui "eesti emigrantide kirjatusaktsiaseltsi Londis." Selles ilmuvat aastas 12—15 teost, teoste hõiak olevat tihti. Nõuk.- vasnulik. Kokku on tervelt 8 rida EKK-st ja tema tõõst, mis siiski loomulikult on hea informatsioon mele tegevuse kohta.

Isikutest on märgitud Ekbaum, Salme kui eesti kirjanik, kelle "Endise tõõpejelsi idealiseeriv ja idiilitsev kõsitlus Ekbaumi varsseamas loomingus on hiljem mead sõdmud väliseestlaste elu kujutamisele".

Kirjanik August Gailiti elukäigu kirjutamisel on küll entsüklopeedia tegijatel juhtunud töö-õnnetus. Seal on nimelt märgitud, et "Prögenes 1944 Raotsi". Siinsi on ju Järg. lhk. 2

Maailma peagaidi eesti-huvi

Maailma peagaid ja skautide maailmakomitee ase-esimesident Lady Baden-Powell omas pikemas kirjas Eesti Skautide Liidu peasekretärile märgib, et jõõdnud tagasi Inglismaale omalt Ameerika reisult olnud temal liiga hitja saata tervituskirja eesti gaididele nende juubelilaagri puhul. Aga ta on huviga lugenud uudiseid eesti noortelilkumisest ja selle edust.

Maailma teenekama skauditegelase kolone U. S. Wilsoni surma kohta ta ütleb, see on suur kaotus skautidele ja liikumisele, millele ta nii väga palju on annud. Kuid see olnud õnnelik lahkumine temale et see sündis ilma pikema kannatuseta, järsku.

Muide olnud Lady Baden-Powellil kokkusaamine ka William Hillcountiga ("Tanni pärituloga USA turismiskauditegelane, paljude raamatute autor), kes abikaasaga peatselt nädala pärevadeks temale külla tulevad, siis loodab ta kõigest lihemalt kuulda. Ameerika reisil ta kõlastanud ja 37.000 noore laagrit St. Louiseis, sõs loodab ta kõigest lihemalt kuulda. Ameerika reisil ta kõlastanud ja 37.000 noore laagrit St. Louiseis, kus ta olnud Gale Johnstoni poja külalisena. G Johnstoni sõnetusena piisilisti sinulandne skautluse muuseum erihoones USA skautide peakorteri juurde New Brunswickus, N.J., kus asuvat nüüd ka kõik skautluse rajaja Lord Baden-Powelli kirjad, vastlusraamatud ja jooniste kõiled.

Näidendid kirjanike juubelite märkimiseks

Steen Bernard Kangro näidendist "Ule jõe". Pildil: Maria (Siiri Kriisa) ja Võõras (Edmar Kuus). Etendus toimub ABF-i teatrisaalis, Sveatõgen 41, laupäeval 17. okt. kell 18.30. Pääsmed müügil E. Kultuuri Koondises Regeringsgat. 24-II. Tel. 11 31 16.

Juubelitetendused A. Mälgu 70 a. ja B. Kangro 60 a. sünnipäevade puhul esitatakse E. Kultuuri Koondise poolt koostöös St. Eesti Teatriga 17.okt. kell 18.30 ABF-i teatrisaalis Sveatõgen 41. Kaks lühikõidendi esmakordses lavastuses. Bernard Kangro "Ule jõe" ja August Mälk "Teon Lemberi uus elu" Leni Rämmeri dramatiseering samanimelise A. Mälgu novelli järele. Mõlemad näidendid toimuvad Leni Rämmeri lavastusel, milles kaasa mängivad: Edmar Kuus, Lydia Vilder-Tiitsa, Helle Mänsel-Sundevik, Siiri Kriisa, Arno Sikk, Ao Vaka, Gunnar Rattina, Merike Kuudsepp, Valgustus ja helisefektid — Hiller Leor.

Pääsmete müük toimub EKK büroos, esmaspäevat teedeni 10—17, tel 11 31 16 ja tund aega enne etenduse algust kohapeal.

Julij Danieli intervjuu vangistusest vabanemisel

BONN (EPL) — Vene kirjanik, endine sunniteõline Julij Daniel, kes vabanes äsja vangilaagrist (parast viieaastast karistuse kandmist), elab nüüd Kalunga linnas hotellis "Kaluga" (tuas nr. 322), Kalunga oblastiilin Vene NFSV läänesaas, Moskvast 180 km edelasse. Toa üüri 3 rubla öepäeva eest, maksavad antud aasta suur hulk aega on läinud ja läheb ka veel kõitekojas.

Daniel, kes praegu 45 aastat vana, arreteeriti septembris 1965. Samal ajal arreteeriti ka kirjanik Andrei Sinjavski. Daniel mõisteti vilceks, Sinjavski seitsmeks aastaks sunniitöölje. Kui Danieli naine Larissa Daniel nainet Larissa Daniel demonstreeris 1968. aastal Tshechhõslovakkia okupeerimise vastu, saadeti ka neljaks aastaks Siberisse asumisele. Praegu viibivat ta kuskil Irkutski lähedal mõisl.

Julij Daniel mõisteti pärast karistuse kandmist asumisele. Ta võis valida selleks Kalunga linna, mille lähedal ta töötas varem kooliõpetajna. Ta ei tohi linnast lahkuda ja teab ennast korrapäraselt möiltsus näittamas käima. Ka ei tohi ta eõlestada selles hotellis, kus ta elab, ega külastada ühtki linna restorani.

Läänesaksa ajakirja "Stern" korrespondent Moskvas Dieter Steiner oli esimene läänes ajakirjanik, kellel võimaldati Danieli kõõlemine. Sõit Kalungasse ja tealt tagasi Moskvasse — ning Danieli intervjueerimine — võis toimuda kahe nõukogude eriametniku saatel. Seega omas intervjuu ka ametlikku tooni. Intervjuu avaldati (pealkirja all: "Ich habe meine Meinung nicht geändert") ajakirjas "Stern" (nr. 41—1970).

Ajakirja "Stern" korrespondendi küsimustele vastates seletas Julij Daniel, et teda karistati Nõukogude Liidus kehtivate seaduste rikkumise pärast. Nimelt süüdistati teda selles, et ta kirjutas laimavat sisu omavaid nõukogude-vastaseid teoseid ja levitas neid. Oma teosed ta saatis väismaale, kus need ilmusid Nikolai Arachaki varjunime all. Intervjuus rõhutab Daniel, et tema arusaamisel olid need teosed mitte nõukogude-vastased. Sõlele ta lisab: "Ma tahtsin lugejate tähelepanu juhtida nelle mele elu aspektidele, mis mulle olid ebasimpaatsed."

Kohtus Daniel eitas oma süüd. Ka nüüd vastas ta Steineri küsimusele, et kas ta vahepeal on muutnud oma arvamust, sõnaga — ajet. Seega ka lause "Ich habe meine Meinung nicht geändert" (ma ei ole oma arvamust muutnud) pärineb Steinertilt, mitte otsselt Danielilt, sest viimane vastas selleke küsimusele sõnaga ei.

Lõõnes vandstakse Danielile kui sõõteemi vastasele. Küsimusele, kuidas ta ise selleaas suhtub, vastas Daniel põõkleytelt. Ta ütles: "Mul on raske määrata seda, milline koht kuulub mulle kirjanduses. Mis puudub küsimusse, kas ma loen ennast tõõhimi vastaseks või mitte, siis ma usun, et see ei ole küsimus mini jaoks. Ma ei saa öelda, kas ma olen dissidentide pooli või vastu, ma vastan endale lihtsalt kui kunstnikule."

Oma sunniitöö kohta seletas Daniel, et alguses ta vihis kuus kuud Moskva vangimajas, siis ühes töölaagris ja viimased 14 kuud Vladimiri vangimajas. Sunniitöö kirjutas ta paar luuletust ja proosat pärevikuvormis, kuid need tõed pöõ ära lõõmsa. Kontakti kohta Sinjavskiga ütles ta, et alguses ta nägi teda paaril korral kuid 1967. aasta suvest alates üldse enam. Selle kohta, kuhu asuda pärast karistuse kandmist, vastalsi teatav arv selleks ettenähtud kohti. Suurlinnadesse asumist ei võimalda see paragrahv, mille järgi teda karistati.

Järg. lhk. 2.

Julij Daniel pärast vabanemist koos perekonna tuttava, etnoloogi Natalia Sadomskajaga.

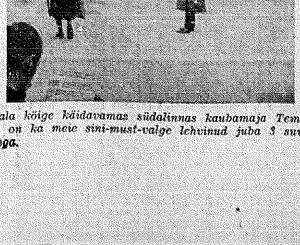

Uppsala kõige käidavamas südalinnas kaubamaja Temp esisel on ka meie sini-must-valge lehvinud juba 3 suvehooaega.

Hanoi zhest

PARIS — Hanoi valitsus on teinud Pariisis sõbraliku zhesti, teiretades USA kongressilikme Roger Zioni kätte 12 minutilise kestvusega filmi, mis kujutab USA sõjavange 1969. a. jõulujumalateenistusel.

Selles tuntakse ära umbes 70 nägu ja omastele on teatatud nende tervisegaest elusolekust. Diplomaatid näevad selles head märki, kuna film näitab USA rahvusendajale, mitte aga eravõitlusele tõõtusvatele rahuagrupiidele, millised Hanoi varem kaudsa sõõnvangide kohta antava informatsiooni vahendamiseks.

EPL 12. oktoobril 1970

Myrdal, väljaandja

Asjane sakse rahuuuhinnareast, rahvusvahelise kuulsusega teadusemees, omanegne sotsialistlik politik ja vene miljardikrediidi iss, 1946. aasta haltlaste väljaandmise valitsuse minister professor Gunnar Myrdal oli üks neodest, keda televisiooni teises programmis intervjueristi koos Riiast tulnud leegionäri Stumbrittsiga tolle väljaandmise kohta. Nad olid ühel ühnil — venelaste poolt siin saadetud funktsionäär ja üks väljaandmise eest vastutajaid: kogu asi oli üles puhutud ekslibhallaste ja avaliku arvamise poolt, kuupäevana "vaen venelaste vastu". Kui praegu valitsusel tuleks teha analoogilises küsimuses otsust, siis oleks tema arvates see otsus täpselt same. Mitteväljaandmisega oleks ja Rootsi jätnud midagi ei ole ära.

Väljaandja Myrdal ei seega ükpuud ka nüüd väljaandjaks ja ilmselt ei ole ta karrigeerinud seda sõnaülmust, mille taustal tonnus miljardiliisen, mis maksis inokard talle poliitilise karjäärs. Kes peale tema juiseks kinnitada, et N. Liit aastal 1946 oli süüdimõlk? Selle taustal, mida kommunistlik partei Hrushtshovi kõnes 25-nda parteikongressil omaks võtsa "leninlikuse" massrõisudest. Ja selle taustal, mis on selgunud Siberi orgalagrite tohututest ehvrtest, mis olid veel suuremad kui N. Liidu hügelkontrael nõudmud sõjas. Kaotused, mida rezhiim ise tekitas oma rahvale. Selle taustal, mis juhtus nende vene sõduritega, kes soja lõpul voidukates ükuustes tungisid lähnde ja liga palju nigid. Taust, mille tõttu Stalini terroriregahimi olgusega on vorreldud Hitleri birmuretsimugs. Rezhimid, kes kokkuleppel m.h. olid Feitikumi jagajaiks. Kas kõige selle taustal ei olnud põhjendatud väljaandate hirm, kes ja ühe versise asta jooksul isikliikult oldi Eestis. Lätis ja Leedus tõe elanud vene terror ja massküüditamised. Selle hirvides on seda tausta nõrmatuks teha?

Juleeme kindlad olla, et just kõige seda arvesse võttes siiski praegune Rootsis valitsus, kes nii paljuudispõrgeise ülj Ivar Ivask, näeg ettekannetes kommentaatoritena mag. Ovsalt Sibul Berkeleys ausvat Kõrfornia Ülikooli ja Washington Ülikooli professor dr. Endel Kolde. Ka mõtmed referaatide esitajad on mõnes teises sektsioonis kommentaatoriteks.

Eestiteemaliste ettekannete arv ei piirdu aga ainult üllaõnetletuga. San Jose Riikliku Kõlledzhi assistentprofessor Irma Eichorn, Ameerika Ühendriikides sündinud baltiaskisknee, peab ettekande "Tartu Ülikool". Baltiaskas päritolega Tartu Ülikooli lõpetanud jurist Renee Beermann teeb on pnaegu Inglismaal Ülikooli Ida-Euroopa Instituudis lektoriks, on kavas ettekandega "Balti riikide ja Venemaa erinevajalugu ja erinevad sihtumised vabrandusse ja kahandusse". Eesseisevuse ajal pikemat aega elanud poolakas dr. Emanuel Nodel, abiprofessor Lääne-Michigani Ülikoolis, esineb teemal "Eestimaa Kommunistiliku Partei strateegia ja taktika aastatel 1917–1941". Indiana Ülikooli abiprofessor dr. Ralph V. Larsonilt on ettekanne "Soome abi Eesti Vabadusõjas". Samuti leiavad eesti ajalugu, eesti keel ja muud Eesti probleemid käsitlemist paljudes teistes referaatides mingi üldprobleemi osana. Mainigrem siin vaid mõnda neist. Minnesota Ülikooli professor Thomas Noonan "Suhted Novgorodi, Pskkova, Liivimaa ja Leedu vahel 1150–1356"; prof. Jürg Meister Zürichist "Nõukogude Liidu meresdiaspohlitika, strateegia ja taktika Läänemeresl 1917–1945"; Witold Swolrakowski Hoover'i Instituudist "Poola ja Balti riikide suhted 1918–1920"; jne.

29. novembril leiab aset ka Balti Uurimuste Edendamise Ühingu töökonsoolis vaidlusõhtu pragu-ne esimees dr. Stanley Vardys. Järgmiseks kahek astaks on esimehecks valitud dr. Jaan Puhvel.

"Association for the Advancement of Baltic Studies" — nii on selle ameerika nime — tegevus laieneb eilaspidistel aastatel kindlasti veelgi. Balti rahvad ja riike puudutavate küsimuste teaduslik uurimine läänemaailmas on tugevat tõusutsel. Suurt ja jõulisvaa ning algatavat osa selles on mänginud valismaal korgema haridusse saanud noorema põlvkonna eestlased, lätlased ja leedulased. Eriti Ameerika Ühendriikides on neid teadusliikul töödl ühiskoldes ja instituutide juures väga suurel hulgal. Ülikooliõppejõoõnde arvu üksi hinnatakse poolele tuhandele. Paljud neist on jõudnud juba väga tähtsale kohandele ning saanud ka oma teaduslisiv tööga ülidelt tuntuks. Järgnevatel aastatel on ette näha paljude veel nooremate edasipäänsu akadeemilises karjäärs ning juhtivate positsioonide hõivamisel teaduslikuna kultuurilises ja teaduslikus elus. See on tagatiseks Balti rahvad ei vaju läänemaailmas unustuse. Konverentsi ametliikuks postiaadresiks on "The Second Conference on Baltic Studies, Prof. Edgar Anderson, Dept. of Hostory, School of Humanities and the Arts, San Jose State College, San Jose, California, USA 95114.

Eestlased lahkuvad kaevurite linnast

KIRKLAND LAKE (VE) — Kaevurilinnas Kirkland Lake, mida omal ajal küllastas ka kadunud Jaan Tõnisson, on eestlaste arv kiiresti vähenenud. Kirkland Lake oli aastat eest rõõjuline eesti kullakaevurite keskus, on eestlaste tegevuse osas jäänud ikka vaikesmaks ja vaikesmaks. Isegi eesti ajalehtede müügi arv oli tuleb õpetajaid. Eestlased on järk-järgult ümber asunud Torontosse, kus eesti elu pulseerib elavamalt ja kus kaasmaalasi on tuhandeid.

Lahkumise põhjustas kullakaevanduste sulgemine või sulgemise ohl.

Ühekaest kullakaevandusest on selles piirkonnas veel töötamas kolm.

Viimasel ajal on Kirkland Lake'ilt jõudnud eesti meheid omale igapäevast leiba teenisid ja kus hr. Soopalu, kaevanduse onnetuses surma sai, valitseb miid nõuline vaikus. Vahetevahel sõidavad endisest kullakaevurid oma vanadele ela ja tõõradele mälestusi elustama. Kuid need, kes sinna on jäänud, neid võib leendada 15 perekonna ja üksiku ümber. Noortel ei ole seal tulevikku.

Nii Järvede vanem poeg Toomas õpib Waterloo ülikoolis keemiat teist aastat ja Arude tütar Tiina siirdus Torontosse.

Ka asustid hiljuti Torontosse pr. H Soopalu ja mõne mõdda eest surma läbi lahkunud endine meresõ ohvitser B. Palango.

Kaevamaiseid, kes on jäänud Põhja Ontario linnadesse Kirkland Lake, Larder Lake ja Virginiatown jätkavad seal oma tööd ja elu, ning agasjõõl hõõtavad meelde neid, kes sealt minemaale elama asunud. Et aga kuus kaevandust on lõpetanud, siis paratamatult on järeljõõnud kullakaevanduste sulgemise vari kõigi nende peade kohal. Kuid vastuse annab selle lõõtvusele. Kirkland Lakes elnevad Aru, Pervik, Maru ja Mereisht. Hiljuti asusid sinna ka Valdsonid Virmistoovist ja ostsid maja.

Heinrich Saar abikaasaga peavad kauplust, kuna Elmar Saar abikaasaga on korraldanud kõike, mis on ühenduses kirikliku eluga.

Larder Lake'is "kindlustab" ilmar Sadam oma maja, kuna Aljasted ja Laivad on oma elaga rahul. Virginiatownis ostsid hiljuti omale uue maja Aavikud, kelle kaks poega oli leeris kuna vanem poeg elab St. Catharines'is.

Konegami järve kaldal, 9 milli Kirkland Lakest, on tegevad hr. Merila ja hr. Viljak.

Mõlemad leesd. Esimene neist peab suvitustevõtet "Merila Resort" ja on vähemalt korraldja ja ehitaja. Konegrami järvel on paljud eestlased Torontost oma kaisonne proovimud ja suvitanud.

Nii viib sõrmedel siles lugeda, kes arvukast kaasmaalaste perest on Põhja-Ontario piirel jäänud. Tõsiasjaliselt mõlused on mõõrsavad olnud, kas jäädä või edasi liikuda. Nii oli kord ka Mattawas arvukalt kaasmaalasi, samuti Ralphtonis ja North Bays, kuid need keskused omavel veel suimaasate mälestusi. Kuid need, kes ümber on asumud Torontosse või St. Catharinesi edasi on ühiselt heade tulemustega elu jätkanud ja ehitanud uues ühiskoas, millele nad põhjas kullakaevanduses või Hydro töös alluse panid.

Korp. Leola 50-aastane

16. oktoobril s.a. sanb täis 50 aastat sellest kui ülustat tegevust korp! Leola esimese iseseivuse ajal asutatud ülliõpilasorganisatsioonina Tallinnas.

Organiseerimise mõte, mis oli liikumas Tallinna noorea ülõpilaskonna ühinemisel sõpredjõõ ja noori väljapaistvad ühiskonna liikmel. Neist tõstetagu eriliselt esile dotsente E. Heinrichsoni (põrnstine a/s Volta direktor) ja K. Hängelaidi (põrnstine Riikliku Turbatööstuse direktor), kindrali J. Laidoneri ja arhitekt E. Habermanni, kes kõik hiljem kuulusid korporatsiooni vilistaskonda auvilistlisena.

Algusest peale võttis korp! Leola osa Tallinna Ülõpilaskonna organisatoorsest kujundamisest ja koostöö arendamisest Tartu Ülõpilaskonna Ühistusega, mides kõrvuland suunas konsesiisut jõude Tallinna Ülõpilaskonna esimehe ja muudele juhtivatele kohtadele Tallinna Ülõpilaskonna Juhatuses. Uues miljöös sündinud organisatsioonina oli korp! Leola vähemalt mõnedele vanematele organisatsioonidele sisse juurdunud eelarvamustest erineval tõõpi organisatsioonide vastu. Sellepärast õnnestus korp! Leolal töötada koos ühenguste usuidusega nii seltsidega kui korporatsioonidega.

Eesti ülõpilaskonna rahvusvahelises töös on korp! Leola edukalt kaasa löönud ja silmapaistvat osa etendanud ülõpilasvahetuse aktsioonid. 1938. aastast saadik on korp! Leola sõprusdelegeeriv vahekorras Ungari Tehnikaülikoolide korp! Hungarisega.

Korp! Leola ridadest võrsus arvukas kogu rahvusvõõlkult meelestatud tehnikavilistlasi iseseisva Eesti rahvamajandusele ja õppejõõde Tallinna Tehnikaülikoolile. Väärik meenutamist ka asjaolu, et korp! Leolale sai osaks selsta eestikeelse tehnilise kõrgõõnde hõõli juures. Eesti Tallinna Tehnikum oma tegevust alustas, puudus eestikeelne tehniline kirjandus täielikult. Estmesed sammud selle lõnga tõõmiseks tehti korp! Leola poolt ja esimesed tõõlised ilmsiid esimesed hektograafeeritud loengud terve rea õppeainete kohta.

Kui 1935-st aastast alates enamik sõõnisi sõõnisi Tartus tegutsemad ülõõpilasorganisatsioonidel osas osakonnad Tallinna Tehnikaülikooli juures, lõpetasid peaaegu kõik senini Tallinnas tegutsemad korporatsioonid ja selisid oma tegevuse, liikmete asetudes ära korpne vastavatesse Tartu organisatsioonidesse. Korp! Leola, olles selleks ajaks vähja kujunemud ülõõpilaskonna organisatsioonis juhtiv ühistaskonna, eelistas sõõlisda oma iseseisvuse. Et see atsus oli õige, näitasid järgnevad Leola ajalon viljakamad aastad kuni riikliku iseseisvuse kaitsemiseni.

Oktsõpstsioonid ja sõda nõudsid eraldusest rähku ohvreid korp! Leola suhteliselt noorelt liikmeskonnalt, kelle enamik kuulus aastakäidudesse, mis olid vene võimude poolt määrahtud lahkjuitud tegemiseks mobilisatsiooni varal. Hulk neist, kes mobilisatsiooni haardest pääsis, astus võõlusse vabadusõõdalate traditsioonis. Liikmeskonna vanemat põlve detsõpstsioonid küüditamised ja vangistamised. Kogu aineline vara hävis, kui kõnvendi korter muudeti üleöö punaviie ülõkuse kasarmuks.

Vahassse masiima pääsemud korp! Leola liikmeskonna vähemik on laialipaiskunud pea kõigisse ilmajagudesse, peaasjalikult Ameerika mandrile, kus oma tegevust jatkavad kooldised Ühendriigies ja Kanadas.

Pähkimõõd, nõs formaterti 50 aastat tagasi, voimaldasid korp! Leolal aga täita oma ülesanded iseseisva Eesti ühiskonnas ja kannavad jätkuvalt tema liikmeid läbi nende kõtsumissegede, nõs neie vähva peal lasumas. Noored aga, kes paguluses on siirdit ja reservatsioonidela võtnud onaks need pühimõtted, on homse eestluse eelvaks.

KARL UTSAL

Trudeau N. Liitu

OTTAWA — Kanada peaminister Pierre Trudeau võõdab 19. oktoobril 10 päevasele külaskäigule N. Liitu, kus ta kohtub sealsete juhtivate tegelastega.

Ottawast kinnitatakse, et Trudeau ei ütsesti kohtu Moskvas kolm päeva ja diskuteerib n. Liidu peaministri Kossõgõniga ja partei peasekretäri Brezhneviga kõikl praegu päevakorralolevail välispoliitilise probleemne. Nõõpidamiste ja kokkuusamaste rammides kavatsetakse sõõnida ka kokkulepe ekspertide ja informatsiooni vastastikuseks vahetamiseks tõõstusetasuse ja tehnoloogia aladel. Peaminister Trudeau kõlbstab peale Moskva Murmanskist, Kiievist, Taskkenti ja Samarkandi.

Lühiteated Ameerikast

● **Long Islandil õhku tõusnud õhupall, mille gondolis asus 3 isikut ja mis pidi 4 päeva pärast Prantsusmaa rannikule ületama langes Atlandi ookeanil vette ja hukkus navigaator Rod Andersoni, tema naise Pamela ja inglasest kapteni Malcolm Brihtloniga.**

● **PResident Richard Nixon taotleb Kongressilt riikliku julgeolekunõusolicer FBI agendile arvu suurendamist 1000 võrra, et asuda võõlema pommitamiste ja tulesüütlamiste vastu kollevõõldes ja ülikoolides, mis võitavad järjest suurema ulatuse.**

● **Kuuba kommunistlik valitsus andis USA-le sõja esimese lennukirõõvja, 27-a. võõpoksiku Robert Labadie, kes 24. augustil sundis ühe sõõmaa lennutlini reisilennuki suunduma Kuubasse.**

● **Cape Kennedys, Floridas lükati määramata ajaks edasi 2 tonni raskuse astronoomilise observatoorium laskmine maakera orbiiti, kuna avastati, et satellidi elektrisüsteemis on tekkinud võõ tekitatud rikked.**

Rob. Türner SET-meister

SET-ä tennisseltsioonil valishooaeg lõppes klubimeistrivõistlustega Hjorthagenil vähjakuil. Võõstlused toimusid A- ja B-klassis ning paarismängus.

Klubi meistriks tuli Robert Türner, võites finaalis Rein Tarmetti 6—4, 7—5.

B-klassis võõtis Roland Türner finaalis Rait Joandi vastu 6—3, 6—1. Paarismängu võõtjad Tõhver — Parik, finaal Roots — Leest vastu 6—1, 9—7. Võõstlustest osavõtt oli elav.

Balti teaduslik konverents

Algus lk. 1

peab ka teise ettekande nimelt Balti rahvaste eelajalooliselt teemal "Eestlaste etnogenees ja eelajalugu uusimate uurimuste valgus"; prof. Jaan Puhvel "Monumenta Estonine Antiqua sanutsest"; üõgustendane Ilmar Rehane "Lennusõõ ja juris neemlõrn eksvust Balti riikide pohisendustes"; üõgustendane Jüri Poska Stokholmist "Kaksiikõõkõõnduse probleeme"; mag. Walter Nõlus, Claremont Ülõõpõõl Hennedi Rasmatõõkõõgu juhataja "Ingõõlevane eesti kõnekeel USA's — laensonad ja keele amerikanisseerumine"; mag. Ero Vihman Berkeley's asuvast Kalifornia Ülikoolist "Morfofoneemid eesti keeles"; New Yorgi Linnaülikõõli abiprofessor dr. Mardi Valgemäe "Tänapäeva eesti draama Ida-Euroopa teatri seoses"; Pennsylvania Riiklõõ Ülikooli assistentprofessor dr. Peep Peeter Rebane "Teapäskõõp Anders Sunesen ja Eesti valitsamine taanlaste poolt"; mag. Tõnu Parming, teadõõlõõ edasõõpõõ Yale Ülikoolis "Rahvastikuõõed maatõõsed Eesti 1935–1970"; Hamburg Ülikooli professor dr. Els Oksaar "Keeled kokkupuutes — sotsiõõlõõgvistilisi probleeme Eestis".

Rena-Jüri Ülõõpõõl Salzburgi Ülikõõli Austrias "Eesti Vabariigi põõhisõõdõõste kujunemine"; Lääne-Hõõlõõsõõ Ülikooli assistentprofessor dr. George Kurman "Eesti ja soome kirjanõõse vahelised varajased kokkupuutõõd"; Berkeõõ Ülikooli professor dr. Viktor Terras "Eesti luule siõõmine vorm"; mag. Aleksis Rannit Yale'i Ülikooli raamatukogust "Avatud ja hierasõõline vorm Arno Vihalemma luules ja kunstis"; dr. Herbert Valdsaar Du-Pont Ca. Uurimisinstituudist "Teadusõõde vahelised kontsõõst Balti kõõsõõste uurimisõõl"; Aleksander Loit Rootsist Uppsala Ülikõõli juurest "Vana hea Rootsi aeg" ja mag. Hõõja Kukk Stanfordis asuvast Hooveri Instituudi Raamatukogust "Balti materjalide kõõlektsioonõõ Hooveri Instituudis". Seega kõõkõõ on kavas 20 ettekõõsõõt 21 loengut.

**Konverentsiprogrammis on eestlastest rakendatud sektsioonijuhatajatena Jaan Pennar Columbia Ülikooli Kommunismiprobleemide Uurimisinstituudist, dr. Jaan Puhvel ja Oklahoma Ülikooli kirjanõõsõõste ja muusõõkõõ ja importeerituid kaubalt ei võeta tõõlimaksu, nõõ saab sõõl osõõ ja suhõõlisõõl õõavõõl lõõne kaupa ja toõõusõõdõõ. Kuid astõõd tagasi pandi Kuwaitis maksma alkoholõõste jookide keõõuõõdõõ, nõõd lõõkõõb seal sõõlõõ jõõl mõõ, kõõ ei õõ õõõõ